

Collegebesluit

Onderwerp Aanstellen functionaris gegevensbescherming en voorbereiding op de Algemene Verordening Gegevensbescherming	
Nummer	2018/118750
Portefeuillehouder	Spijk, J.K.N. van
Programma/beleidsveld	6.2 Gemeentelijk bestuur
Afdeling	Concerncontrol
Auteur	Jonker, M.A.
Telefoonnummer	023-5113029
Email	majonker@haarlem.nl
Kernboodschap	Vanaf 25 mei 2018 treedt de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking en vervangt de Wet bescherming persoonsgegevens. Deze nieuwe wet leidt niet zozeer tot een ander beschermingsregime maar eist wel de aanstelling van een Functionaris Gegevensbescherming (FG) en schrijft voor met welke instrumenten organisaties zich moeten verantwoorden dat ze zich aan de regels houden. De implementatietijd voor de AVG is kort omdat pas recentelijk duidelijk werd hoe in de werkpraktijk aan deze wet kan worden voldaan. Het college stelt deze FG aan en stelt budget uit de post onvoorzien beschikbaar om nieuwe en tevens noodzakelijke activiteiten uit te voeren.
Behandelvoorstel voor commissie	Het college stuurt dit besluit ter informatie naar de commissie Bestuur, omdat de inwerkingtreding van de AVG een belangrijke ontwikkeling is. Bovendien is onttrekken aan de post onvoorzien een raadsbevoegdheid. Omdat implementatie van de AVG niet kan worden uitgesteld, is ervoor gekozen om met de activiteiten niet te wachten op het beschikbaar stellen van de benodigde middelen door de gemeenteraad bij de eerstvolgende Bestuursrapportage en de raad hierover actief te informeren. Na de verkiezingen zal met de nieuwe raad besproken worden wat er verder dient te gebeuren en wat daarin de ambities zijn van de raad.
Relevante eerdere besluiten	Privacynota Haarlem d.d.16 maart 2017
Besluit College d.d. 27 maart 2018	Het college van burgemeester en wethouders Besluit: 1. De strategisch privacyadviseur, die bij concerncontrol is gepositioneerd, te benoemen als Functionaris voor de gegevensbescherming. 2. Een budget van € 150.000,- euro voor 2018 per direct beschikbaar te stellen uit de post onvoorzien 2018 en te verwerken bij Berap-1 op beleidsveld 7.3 Overhead, om de noodzakelijke activiteiten uit te voeren. Bij BERAP-2 wordt beschreven wat incidenteel en structureel noodzakelijk is voor de uitvoering van deze nieuwe taken. de secretaris, de burgemeester,

1. Inleiding

Vanaf 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht, die de huidige Wet bescherming persoonsgegevens vervangt. Deze wet leidt niet zozeer tot een ander beschermingsregime maar eist wel met voorgeschreven instrumenten hoe organisaties zich moeten verantwoorden dat ze zich aan de regels houden. De verplichtingen bestaan deels uit zaken die volledig geregeld moeten zijn (bijvoorbeeld het aanleggen van een register waarin alle verwerkingen van persoonsgegevens zijn opgenomen en het benoemen van een functionaris voor de gegevensbescherming) en deels uit inspanningsverplichtingen (bijvoorbeeld het bewustzijn van de organisatie versterken, processen en systemen zo inrichten dat privacy maximaal is gewaarborgd). Lang was landelijk onduidelijk hoe de wet kon worden geïmplementeerd en of het Rijk de gemeenten tegemoet zou komen in de kosten daarvan. Eind 2017 is er ten behoeve van de invoering informatie van het Rijk beschikbaar gekomen in de vorm van een handreiking waarna de implementatie is opgepakt. Om dit jaar aan alle eisen te kunnen voldoen, is extra inzet nodig.

2. Besluitpunten college

Het college van burgemeester en wethouders besluit:

1. De strategisch privacyadviseur, die bij concerncontrol is gepositioneerd, te benoemen als Functionaris voor de gegevensbescherming.
2. Een budget van € 150.000 euro voor 2018 per direct beschikbaar te stellen uit de post onvoorzien 2018 en te verwerken bij Berap-1 op beleidsveld 7.3 Overhead, om de noodzakelijke activiteiten uit te voeren. Bij BERAP-2 wordt beschreven wat incidenteel en structureel noodzakelijk is voor de uitvoering van deze nieuwe taken.

3. Beoogd resultaat

Voldoen aan de eisen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming, die vanaf 25 mei 2018 afdwingbaar wordt.

4. Argumenten

Twee soorten eisen in de AVG

De eisen in de AVG bestaan deels uit zaken die volledig geregeld moeten zijn, zoals het aanstellen van een functionaris voor de gegevensbescherming (FG) en het op orde hebben van een zogenaamd register van verwerkingen (hierin staan alle verwerkingen van persoonsgegevens geregistreerd), en deels uit inspanningsverplichtingen, zoals het versterken van het bewustzijn van de organisatie en goede inrichting van processen en systemen, zo dat de privacy maximaal is gewaarborgd. Met dit besluit wijst het college de FG aan en stelt het budget beschikbaar omdat extra inspanning nodig is om op tijd aan de eisen te voldoen.

Functionaris voor de gegevensbescherming

De FG heeft zowel een informerende en adviserende als een toezichhoudende taak en is de contactpersoon voor de Autoriteit Persoonsgegevens (de nationale toezichthouder). Het gaat dan om toezicht op de naleving van de AVG. De eerste taak van de FG is om de organisatie te ondersteunen om te voldoen aan die regels. Daarvoor is duidelijkheid nodig over wat wel en niet mag binnen de wet en over wat de risico's zijn. Vervolgens gaat het er om de organisatie te helpen om binnen die regels tot een aanpak of besluit te komen waarmee wel het beoogde doel kan worden bereikt.

De FG moet in alle vrijheid zijn adviezen kunnen geven en zonodig rechtstreeks verslag uitbrengen aan directie en college. De FG mag niet worden ontslagen of gestraft voor de uitvoering van zijn taken. Dat staat expliciet in de AVG. Dit is een bescherming die

vergelijkbaar is met die van de concerncontroller. Een andere parallel met de functie van (concern)controller is het spanningsveld tussen advies en toezicht. Vanwege de gevraagde kennis en vaardigheden en vanwege de genoemde parallellen wordt de taak belegd bij de strategisch privacyadviseur, die onderdeel is van de afdeling Concerncontrol. Als het eens nodig mocht zijn echt een ernstige waarschuwing te geven, is het slim gebruikt te kunnen maken van de lijn die de concerncontroller in dat opzicht al heeft.

Noodzakelijke activiteiten vanwege de AVG

Zoals hiervoor vermeld zijn er meer eisen waaraan de gemeente moet voldoen. Om een beeld te geven, worden hier de belangrijkste genoemd.

- Register van verwerkingen: een register waarin wordt vermeld welke persoonsgegevens met welk doel worden verwerkt, met wie gegevens worden gedeeld, bewaartermijn etc. Dit register wordt op dit moment ingevuld. Aangezien het om alle processen van de gehele organisatie gaat, vraagt dit een grote inspanning.
- Gegevensbeschermingsbeleid: het opzetten van een intern en extern privacybeleid (operationale uitwerking van de Privacynota), de uitvoering en de handhaving daarvan.
- DPIA's en Privacy by design: Daar waar in nieuwe processen of applicaties gewerkt gaat worden met persoonsgegevens, moet worden beoordeeld of dit grote privacyrisico's met zich mee kan brengen. Als dat het geval is, moet een zogeheten DPIA (data protection impact assessment) worden gedaan: een nadere analyse van de risico's. De inzichten die dit oplevert, moeten ertoe leiden dat het proces of de applicatie dan vervolgens zo wordt aangepast dat die risico's worden weggenomen of teruggebracht tot een aanvaardbaar niveau (dat is dan het onderdeel Privacy by Design). Deze aanpassingen zullen soms organisatorisch maar vaak ook technisch zijn en capaciteit vragen van ICT. De organisatie heeft enige ervaring met het doen van DPIAs maar zal dit beter in de vingers moeten krijgen, door een paar keer DPIA's te laten begeleiden door iemand die hierin ervaren is.
- Meldplicht datalekken: Net als nu moeten datalekken worden gemeld aan de AP. Hierbij komt een uitgebreidere documentatieplicht dan nu het geval is.
- Rechten van betrokkenen: net als nu kunnen betrokkenen vragen om een overzicht van welke persoonsgegevens de gemeente van hen verwerkt, met welk doel, etc. Doordat er in de media veel aandacht is voor de AVG, kan het aantal verzoeken toenemen. Hier moet een proces voor worden ingericht.
- Het werken aan kennis en bewustwording ten aanzien van privacy in alle lagen van de organisatie. Onder andere door het geven van trainingen, voorlichting en instructies.
- Inhoudelijk zorgdragen dat alle verwerkingen van persoonsgegevens van de gemeente Haarlem voldoen aan de eisen van de AVG.

Door het benoemen van de Functionaris Gegevensbescherming en door het mogelijk maken van de noodzakelijke activiteiten vanwege de AVG kan het beoogde resultaat voor 2018 gerealiseerd worden. Het resultaat gaat over het treffen van de voorbereidingen op de komst van de AVG voor 25 mei 2018 en het steeds meer voldoen aan de vereisten van de AVG in de loop van 2018.

De Autoriteit Persoonsgegevens gaat meer handhaven

De Autoriteit Persoonsgegevens is de nationale toezichthouder op het gebied van privacy. Deze krijgt meer capaciteit en middelen om te handhaven. Ook gemeenten zullen onder de loep worden genomen. Zo heeft de AP onderzoeken gedaan naar de toeleiding naar de zelfredzaamheidsmatrix in Zaanstad en Nijmegen en naar het gebruik van de afvalpas in

Nijmegen. Ze kan aanwijzingen geven, dwangsommen en boetes opleggen, tot maximaal 20 miljoen euro. Ook als het niet tot een boete komt, kan een onderzoek natuurlijk leiden tot publiciteit.

Er is meer capaciteit nodig

Om te kunnen voldoen aan de eisen van de AVG en om een aantal noodzakelijke activiteiten te kunnen uitvoeren voor het van kracht worden van de AVG op 25 mei 2018, is een extra inspanning nodig. Op dit moment is er één tactisch privacyadviseur en één strategisch privacyadviseur. Bij de afdeling veiligheid is er een juridisch medewerker die geregeld privacyvragen beantwoordt en bij de afdeling Interne Dienstverlening een medewerker die veel adviesvragen beantwoordt uit m.n. het sociaal domein. Zij moeten dit echter naast hun andere werkzaamheden doen. Vanzelfsprekend is er veel samenwerking met collega's die adviseren over informatiebeveiliging en informatiebeheer. Gezien de hoeveelheid vragen uit de organisatie en de tijd die ook nodig is voor vergroten van bewustwording, invullen van het hiervoor genoemde register van verwerkingen, opstellen van beleid etc. is dit te weinig.

Extra tijdelijke capaciteit in 2018 wordt gevraagd om:

- De vele vragen op het gebied van privacy uit de organisatie te kunnen beantwoorden (1 fte,).
- De vereiste DPIA's te kunnen doen. Daar is hoe dan ook extra capaciteit voor nodig en door dat een paar keer te doen onder begeleiding van iemand die daarin ervaren is, krijgt de organisatie dit zelf ook in de vingers. Voorstel is 4 DPIA's onder externe begeleiding uit te voeren (grootweg 5 dagen).
- Uit de DPIA's zullen risico's blijken die moeten worden weggenomen. Om dat te doen, is capaciteit nodig in de organisatie. Bij de betrokken vakafdeling maar ook op bijvoorbeeld het gebied van informatiebeveiliging en ICT (1 fte).
- Er wordt daarom voor 2018 een budget van € 150.000 gevraagd voor het inhuren van extra krachten of dienstverlening door externen gedurende de rest van dit jaar. Bij BERAP-2 zal er een nadere duiding komen wat incidenteel en/of structureel noodzakelijk is voor de uitvoering van deze nieuwe taken.

Er is geen dekking aanwezig binnen de post overhead. Wel zullen bij Berap-1 2018 voordelen gemeld gaan worden voor Programma 7 waar beleidsveld 7.3 Overhead onderdeel van uitmaakt. Het is nog niet bekend of via de Algemene Uitkering middelen voor dit nieuwe taakveld ter beschikking zullen komen.

Pas recentelijk is met voldoende scherpheid duidelijk welke activiteiten nodig zijn om aan de wet te voldoen en is er dus ook zicht op de kosten die hiermee gemoeid zijn. Gelet hierop en omdat de maatregelen nu in gang moeten worden gezet, is voorstel om de kosten te dekken uit de post onvoorzien 2018. Volgens de in Haarlem geldende spelregels kan pas met de maatregelen gestart worden nadat de raad heeft ingestemd met Berap I waarin deze onttrekking aan de post onvoorzien wordt verwerkt. Omdat implementatie van de AVG niet kan worden uitgesteld, is ervoor gekozen om vooruitlopend op de goedkeuring de activiteiten te starten maar de raad hier wel actief over te informeren.

5. Risico's en kanttekeningen

Mede door de nieuwe wetgeving groeit binnen en buiten de organisatie de aandacht voor privacy en worden gemeenten meer bevraagd op het gebied van privacy. Het werken met (digitale) data blijft toenemen en daarmee ook de risico's dat er iets niet goed loopt.

Het belangrijkste risico bij de verwerking van persoonsgegevens is altijd dat voor de mensen over wier gegevens het gaat, doordat er bijvoorbeeld gevoelig informatie publiek wordt of in verkeerde handen komt of door misbruik van hun identiteit. Als er daadwerkelijk iets mis zou gaan, is er voor de gemeente natuurlijk ook een financieel risico (boete of schadevergoeding aan betrokkene) en een risico op reputatieschade.

Een aantal activiteiten dient voor 25 mei 2018 afgerond te zijn. Indien niet tijdig afgerond geldt er minimaal een reputatierisico. Daar het om compliancy en verantwoordings vraagstukken gaat betreffende nieuwe activiteiten in een nieuw domein, zal minimaal aangetoond moeten kunnen worden dat in 2018 deze activiteiten consciëntieus ter hand zijn genomen.

6. Uitvoering

1. Nadat B&W van Haarlem de FG hebben aangewezen, zal het college van Zandvoort dezelfde persoon als FG aanwijzen (dit volgt uit de [Privacyovereenkomst](#) die beide gemeenten hebben gesloten).
2. Extra diensten en krachten worden zo snel mogelijk ingezet.
- 3 Het register van verwerkingen wordt afgerond vóór 25 mei, cursussen worden georganiseerd voor de ambtelijke organisatie, DPIA's worden gedurende het lopende jaar gedaan voor nieuwe processen (in elk geval voor een aantal processen binnen het sociaal domein, op het gebied van digitale dienstverlening en van handhaving).

7. Bijlagen

Twee notities gaan dieper in op de functie van FG en de eisen van de AVG:

1. Notitie *Vorbereiding op de AVG: waar staan we en wat moet er nog gebeuren*
2. Notitie *Nieuw aan te wijzen: de Functionaris voor de gegevensbescherming*